

ΜΗΝΥΜΑ
Τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου
τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας

*Πρὸς τὸν Ὁρθόδοξο λαὸ
καὶ κάθε ἄνθρωπο καλῆς θελήσεως*

Ὑμνοῦμε καὶ δοξολογοῦμε τὸν Θεὸ τῶν «οἰκτιρμῶν καὶ πάσης παρακλήσεως», διότι μᾶς ἀξίωσε νὰ συνέλθουμε τὴν ἐβδομάδα τῆς Πεντηκοστῆς (18-26 Ἰουνίου 2016) στὴν Κρήτη, ὅπου ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ ὁ μαθητὴς του Τίτος κήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιο στὰ πρῶτα χρόνια τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας. Εὐχαριστοῦμε τὸν ἕν Τριάδι Θεό, διότι εὐδόκησε νὰ περατώσουμε μὲ ὁμοψυχία τίς ἐργασίες τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδοξίας, τὴν ὁποία συγκάλεσε ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, μὲ τὴν ὁμόφρονη γνώμη τῶν Προκαθημένων τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

Ἀκολουθώντας πιστὰ τὸ παράδειγμα τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν θεοφόρων Πατέρων μελετήσαμε καὶ πάλιν τὸ Εὐαγγέλιο τῆς ἐλευθερίας «ἢ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε» (Γαλ. 5:1). Θεμέλιο τῶν θεολογικῶν μας ἀναζητήσεων ὑπῆρξε ἡ βεβαιότητα ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν ζεῖ γιὰ τὸν ἑαυτὸ της. Μεταδίδει τὴ μαρτυρία τοῦ Εὐαγγελίου τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀληθείας καὶ προσφέρει σέ ὅλη τὴν οἰκουμένη τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ: τὴν ἀγάπη, τὴν εἰρήνη, τὴν δικαιοσύνη, τὴν καταλλαγή, τὴν δύναμη τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως καὶ τὴν προσδοκία τῆς αἰωνιότητος.

1) Βασικὴ προτεραιότητα τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου ὑπῆρξε ἡ **διακήρυξη τῆς ἐνότητας** τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Στηριγμένη στὴ θεία Εὐχαριστία καὶ τὴν Ἀποστολικὴ Διαδοχὴ τῶν Ἐπισκόπων, ἡ ὑφισταμένη ἐνότητα εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐνισχύεται καὶ νὰ φέρνει νέους καρπούς. Ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία εἶναι Θεανθρώπινη κοινωμία, πρόγευση καὶ βίωση τῶν Ἐσχάτων ἐντὸς τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Ὡς μία διαρκῆς Πεντηκοστὴ εἶναι ἀσίγαστη προφητικὴ φωνή, παρουσία καὶ μαρτυρία τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης. Πιστὴ στὴν ὁμόφωνη Ἀποστολικὴ Παράδοση καὶ μυστηριακὴ ἐμπειρία ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀποτελεῖ τὴν αὐθεντικὴ συνέχεια τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ὁμολογεῖται στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως καὶ ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ τὴ διδασκαλία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία μας βιώνει τὸ μυστήριον τῆς θείας Οἰκονομίας στὴ μυστηριακὴ τῆς ζωῆ μὲ ἐπίκεντρο τὴ θεία Εὐχαριστία.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐκφράζει τὴν ἐνότητα καὶ καθολικότητά της ἐν Συνόδῳ. Ἡ **συνοδικότητα** διαπνέει τὴν ὀργάνωση, τὸν τρόπο ποὺ λαμβάνονται οἱ ἀποφάσεις καὶ καθορίζεται ἡ πορεία της. Οἱ Ὁρθόδοξοι Αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι δὲν ἀποτελοῦν συνομοσπονδία Ἐκκλησιῶν ἀλλὰ τὴν Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία. Κάθε τοπικὴ Ἐκκλησία, προσφέρουσα τὴν θεία Εὐχαριστία, εἶναι ἡ ἐν τόπῳ παρουσία καὶ φανέρωση τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Ὡς πρὸς τὴν Ὁρθόδοξο Διασπορά στίς διάφορες χώρες τῆς ὑψηλίου, ἀπεφασίσθη νὰ συνεχισθεῖ ἡ λειτουργία Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων μέχρι τὴν ἐφαρμογὴ τῆς κανονικῆς ἀκριβείας. Αὐτές ἀπαρτίζονται ἀπὸ τοὺς κανονικοὺς ἐπισκόπους, ποὺ ὀρίζονται ἀπὸ τὴν κάθε Αὐτοκέφαλο Ἐκκλησία, οἱ ὁποῖοι ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπάγονται σ' αὐτήν. Ἡ συνεπὴς λειτουργία τῶν Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων ἐγγυᾶται τὸν σεβασμὸ τῆς Ὁρθοδόξου ἀρχῆς τῆς συνοδικότητος.

Κατά τις εργασίες της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου έτονίσθη ή σημασία τών Συνάξεων τών Προκαθημένων πού έχουν πραγματοποιηθεί και διατυπώθηκε ή πρόταση ή Αγία και Μεγάλη Σύνοδος νά καταστεί έπαναλαμβανόμενος Θεσμός.

2) Μετέχοντες στή Θεία Εύχαριστία και δεόμενοι υπέρ της οίκουμένης όφείλουμε νά συνεχίσουμε τή λειτουργία μετά τή Θεία Λειτουργία και νά δίδουμε τή **μαρτυρία της πίστewς** πρός τούς έγγύς και τούς μακράν, συμφώνως πρός τή σαφή έντολή του Κυρίου πρό της Αναλήψεως Του: «και έσεσθέ μοι μάρτυρες έν τε Ίερουσαλήμ και έν πάση τή Ίουδαία και Σαμαρεία και έως έσχάτου της γής» (Πράξ. 1:8). Ό έπανευαγγελισμός του λαού του Θεού στις σύγχρονες έκκοσμηκευμένες κοινωνίες και ό ευαγγελισμός εκείνων πού άκόμη δέν έχουν γνωρίσει τόν Χριστό άποτελούν άδιάλειπτο χρέος της Έκκλησίας.

3) Η Έκκλησία μας άνταποκρινομένη στό χρέος νά μαρτυρεί τήν άλήθεια και τήν άποστολική της πίστη, άποδίδει μεγάλη σημασία στόν **διάλογο** κυρίως μέ τούς έτεροδόξους Χριστιανούς. Μέ τόν τρόπο αυτό και ό λοιπός χριστιανικός κόσμος γνωρίζει άκριβέστερα τή γνησιότητα της Όρθοδόξου Παραδόσεως, τήν άξία της πατερικής διδασκαλίας, τή λειτουργική έμπειρία και τήν πίστη τών Όρθοδόξων. Οι διάλογοι πού διεξάγει ή Όρθόδοξος Έκκλησία δέν σημαίνουν ποτέ συμβιβασμό σέ ζητήματα πίστewς.

4) Οι έκρήξεις φονταμενταλισμού πού παρατηρούνται στους κόλπους διαφόρων θρησκειών άποτελούν έκφραση νοσηρής θρησκευτικότητας. Ό νηφάλιος **διαθρησκειακός διάλογος** συμβάλλει σημαντικά στην προώθηση της άμοιβαίας έμπιστοσύνης, της ειρήνης και της καταλλαγής. Τό λάδι του θρησκευτικού βιώματος πρέπει νά χρησιμοποιείται για νά έπουλώνει πληγές και όχι για νά άναζωπυρώνει τή φωτιά τών πολεμικών συρράξεων. Η Όρθόδοξος Έκκλησία καταδικάζει άπεριφράστως τήν επέκταση της πολεμικής βίας, τούς διωγμούς, τήν εκδίωξη και δολοφονία μελών θρησκευτικών κοινοτήτων, τόν έξαναγκασμό για τήν άλλαγή της θρησκευτικής πίστewς, τήν έμπορία προσφύγων, τίσ άπαγωγές, τά βασανιστήρια, τίσ είδεχθείς έκτελέσεις. Καταγγέλλει τήν καταστροφή ναών, θρησκευτικών συμβόλων και μνημείων πολιτισμού. Όλως ιδιαιτέρως έκφράζει τήν άγωνία της για τήν κατάσταση τών Χριστιανών και όλων τών διωκομένων μειονοτήτων στην Μέση Άνατολή και άλλαχού. Άπευθύνει έκκληση πρός τήν παγκόσμια κοινότητα για τήν προστασία τών γηγενών Όρθοδόξων και τών άλλων Χριστιανών, καθώς και όλων τών πληθυσμών της περιοχής, πού έχουν άπαραβάτο δικαίωμα νά παραμείνουν στην πατρίδα τους ως ισότιμοι πολίτες. Η Σύνοδος μας καλεί όλους τούς έμπλεκόμενους νά καταβάλουν χωρίς καθυστέρηση συστηματικές προσπάθειες για τήν κατάπαυση τών πολεμικών συρράξεων στην Μέση Άνατολή και όπου έξακολουθούν οι πολεμικές συγκρούσεις, και τόν έπαναπατρισμό τών εκδιωχθέντων.

Όλως ιδιαιτέρως άπευθύνουμε έκκληση στους ισχυρούς της γής για τήν επικράτηση της ειρήνης και της δικαιοσύνης στις χώρες προελεύσεως τών προσφύγων. Προτρέπουμε τίσ πολιτικές άρχές, τούς πολίτες και τούς Όρθοδόξους Χριστιανούς στις χώρες πού καταφεύγουν οι έξουθενωμένοι πρόσφυγες, νά συνεχίσουν νά προσφέρουν άπό τό περίσσειμα και άπό τό ύστέρημα τών δυνατοτήτων τους.

5) Η **σύγχρονη έκκοσμίκευση** επιδιώκει τήν άυτονόμηση του άνθρώπου άπό τόν Χριστό και τήν πνευματική έπιρροή της Έκκλησίας, τήν όποία ταυτίζει άυθαιρέτως μέ τόν συντηρητισμό. Ό Δυτικός όμως πολιτισμός φέρει άνεξίτηλη

τή σφραγίδα τής διαχρονικής συμβολής του Χριστιανισμού. Ἐπιπλέον, ἡ Ἐκκλησία ἀναδεικνύει τή σωτηριώδη σημασία του Θεανθρώπου καί του Σώματός Του, ὡς τόπο καί τρόπο τής ζωῆς ἐν ἐλευθερίᾳ.

6) Στή σύγχρονη προσέγγιση **του γάμου**, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία θεωρεῖ τήν ἀκατάλυτη ἀγαπητική σχέση ἀνδρός καί γυναικός «μυστήριον μέγα ... εἰς Χριστόν καί εἰς τήν ἐκκλησίαν». Ὁμοίως ἀποκαλεῖ «ἐκκλησίαν μικράν» τήν οἰκογένεια, ἡ ὁποία προκύπτει ἀπό τόν γάμο καί ἀποτελεῖ τή μόνη ἐγγύηση γιά τήν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν.

Ἡ Ἐκκλησία διαρκῶς τονίζει τήν ἀξία τής **ἐγκρατείας**. Ἡ χριστιανική ἀσκησιολογία διαφέρει ριζικά ἀπό οἰονδήποτε δυαρχικό ἀσκητισμό, ὁ ὁποῖος ἀποκόπτει τόν ἄνθρωπο ἀπό τή ζωή καί τόν συνάνθρωπο. Ἀντιθέτως, τόν συνδέει μέ τή μυστηριακή ζωή τής Ἐκκλησίας. Ἡ ἐγκράτεια δέν ἀφορᾷ μόνο στόν μοναχικό βίον. Τό ἀσκητικό ἥθος εἶναι χαρακτηριστικό τής χριστιανικῆς ζωῆς σέ ὅλες τίς ἐκφάνσεις της.

**

Ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος ἐκτός τῶν συγκεκριμένων θεμάτων γιά τά ὁποῖα ἀποφάσισε, ἐπισημαίνει ἐπιγραμματικά καί τά ἐξῆς ὄντολογικά καί καιρία σύγχρονα ζητήματα:

7) Ὡς πρός τό θέμα τῶν σχέσεων τής χριστιανικῆς πίστεως καί τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀποφεύγει τήν κηδεμονία τής ἐπιστημονικῆς ἀναζητήσεως καί δέν λαμβάνει θέση πάνω σέ κάθε ἐπιστημονικό ἐρώτημα. Εὐχαριστεῖ τόν Θεό πού δωρίζει στούς ἐπιστήμονες τό χάρισμα νά ἀποκαλύπτουν ἄγνωστες πτυχές τής θείας Δημιουργίας. Ἡ σύγχρονη **ἀνάπτυξη τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν** καί τής τεχνολογίας ἐπιφέρει ριζικές ἀλλαγές στή ζωή μας. Προσφέρει σημαντικές εὐεργεσίες ὅπως εἶναι ἡ διευκόλυνση του καθημερινοῦ βίου, ἡ ἀντιμετώπιση σοβαρῶν ἀσθενειῶν, ἡ εὐχερέστερη ἐπικοινωνία τῶν ἀνθρώπων, ἡ ἔρευνα του διαστήματος κ.λπ. Παρ' ὅλα αὐτά, ἔχει καί ποικίλες ἀρνητικές ἐπιπτώσεις, ὅπως εἶναι ἡ χειραγώγηση τής ἐλευθερίας, ἡ σταδιακή ἀπώλεια πολυτίμων παραδόσεων, ἡ καταστροφή του φυσικοῦ περιβάλλοντος, ἡ ἀμφισβήτηση τῶν ἠθικῶν ἀξιών. Ἡ ἐπιστημονική γνώση, ὅσο κι ἄν ἐξελισσεται μέ ταχύτατους ρυθμούς, δέν κινητοποιεῖ τήν βούληση του ἀνθρώπου, οὔτε δίνει ἀπάντηση στά σοβαρά ἠθικά καί ὑπαρξιακά προβλήματα, στήν ἀναζήτηση γιά τό νόημα τής ζωῆς καί του κόσμου. Αὐτά ἀπαιτοῦν πνευματική προσέγγιση, τήν ὁποία ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐπιχειρεῖ μέ τήν Βιοηθική πού βασιζεται στήν χριστιανική ἠθική καί στήν πατερική διδασκαλία. Ταυτόχρονα μέ τόν σεβασμό τής ἐλευθερίας τής ἐπιστημονικῆς ἔρευνας ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐπισημαίνει τοὺς κινδύνους, οἱ ὁποῖοι ὑποκρύπτονται σέ ὀρισμένα ἐπιστημονικά ἐπιτεύγματα καί τονίζει τήν ἀξιοπρέπεια του ἀνθρώπου καί τόν θεῖο του προορισμό.

8) Ἡ σημερινή **οἰκολογική κρίση** εἶναι προφανές ὅτι ὀφείλεται σέ πνευματικά καί ἠθικά αἴτια. Οἱ ρίζες της συνδέονται μέ τήν πλεονεξία, τήν ἀπληστία καί τόν ἐγωισμό, πού ὀδηγοῦν στήν ἀλόγιστη χρήση τῶν φυσικῶν πόρων, τήν ἐπιβάρυνση τής ἀτμόσφαιρας μέ ζημιογόνους ρύπους καί τήν κλιματική ἀλλαγή. Ἡ χριστιανική ἀντιμετώπιση του προβλήματος ἀπαιτεῖ μετάνοια γιά τίς καταχρήσεις, ἐγκράτεια καί ἀσκητικό ἥθος, πού ἀποτελοῦν ἀντίδοτο στήν ὑπερκατανάλωση, συγχρόνως δέ, καλλιέργεια στόν ἄνθρωπο τής συνειδησεως ὅτι εἶναι «οἰκονόμος», καί ὄχι κάτοχος τής δημιουργίας. Δέν παύει νά τονίζει ὅτι καί οἱ μελλοντικές γενεές ἔχουν δικαίωμα πάνω στά φυσικά ἀγαθά, πού μᾶς

έμπιστεύθηκε ο Δημιουργός. Για αυτό το λόγο και η Όρθόδοξος Έκκλησία συμμετέχει ένεργώς στις διάφορες διεθνείς οικολογικές προσπάθειες. Όρισε δέ την 1^η Σεπτεμβρίου ως ημέρα προσευχής για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

9) Απέναντι στην ισοπεδωτική και απρόσωπη όμογενοποίηση, ή όποια προωθείται μέ ποικίλους τρόπους, ή Όρθοδοξία διακηρύττει τόν **σεβασμό στην ιδιοπροσωπία** ανθρώπων και λαών. Αντιτίθεται στην αυτόνόμηση τής οικονομίας από τίς βασικές ανάγκες του ανθρώπου και στην μετατροπή της σέ αυτόσκοπό. Η πρόοδος του ανθρώπινου γένους δέν συνδέεται μόνο μέ την ανάπτυξη του βιοτικού έπιπέδου ή μέ την πρόοδο τής οικονομίας εις βάρος τών πνευματικών άξιών.

10) Η Όρθόδοξος Έκκλησία δέν άναμειγνύεται στην **πολιτική**. Ο λόγος της παραμένει διακριτός αλλά και προφητικός, ως όφειλετική παρέμβαση υπέρ του ανθρώπου. Τά ανθρώπινα δικαιώματα βρίσκονται σήμερα στό κέντρο τής πολιτικής ως άπάντηση στις σύγχρονες κοινωνικές και πολιτικές κρίσεις και άνατροπές, άποβλέποντας στην προστασία του πολίτη από την άυθαιρεσία του κράτους. Η Έκκλησία μας προσθέτει έπίσης τίς ύποχρεώσεις και εύθύνες τών πολιτών και την άνάγκη συνεχούς άυτοκριτικής πολιτικών και πολιτών πρός ούσιαστική βελτίωση τής κοινωνίας. Καί κυρίως τονίζει, ότι τό όρθόδοξο **δέον** περί ανθρώπου υπερβαίνει τόν όρίζοντα τών καθιερωμένων ανθρώπινων δικαιωμάτων, ότι «μείζων πάντων» είναι ή άγάπη, όπως την άποκάλυψε ό Χριστός και την βίωσαν όσοι πιστά Τόν άκολουθήσαν. Έπιμένει άκόμη ότι θεμελιώδες δικαίωμα είναι και ή προστασία τής θρησκευτικής έλευθερίας, δηλαδή τής έλευθερίας τής συνειδήσεως, τής πίστεως, τής λατρείας και όλων τών άτομικών και συλλογικών έκφράσεων αύτης, συμπεριλαμβανομένου και του δικαιώματος κάθε πιστού και κάθε θρησκευτικής κοινότητας νά τελούν έλεύθερα από κάθε κρατική παρέμβαση τά θρησκευτικά τους καθήκοντα, ως και τό δικαίωμα τής δημόσιας διδασκαλίας τής θρησκείας.

11) Η Όρθόδοξος Έκκλησία άπευθύνεται **στούς νέους**, οί όποιοί άναζητούν πληρότητα ζωής γεμάτη έλευθερία, δικαιοσύνη, δημιουργία αλλά και άγάπη. Τούς καλεί νά συνδεθοούν συνειδητά μέ την Έκκλησία Έκείνου που είναι ή Άλήθεια και ή Ζωή. Νά προσέλθουν προσφέροντας στό έκκλησιαστικό σώμα τή ζωτικότητα, τίς άνησυχίες, τούς προβληματισμούς και τίς προσδοκίες τους. Οί νέοι δέν άποτελοούν άπλώς τό μέλλον τής Έκκλησίας αλλά τό δυναμικό και δημιουργικό παρόν έπί τοπικού και οίκουμενικού έπιπέδου.

12) Η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος **άνοιξε τόν όρίζοντά μας** στή σύγχρονη πολύμορφη οίκουμένη. Τόνισε την εύθύνη μας μέσα στον χώρο και τόν χρόνο, πάντοτε μέ προοπτική την αιώνιότητα. Η Όρθόδοξος Έκκλησία, διατηρώντας άλώβητο τόν Μυστηριακό και Σωτηριολογικό της χαρακτήρα, είναι εύαίσθητη στον πόνο, στις άγωνίες και στην κραυγή για δικαιοσύνη και ειρήνη τών λαών. Εύαγγελίζεται «ήμέραν έξ ήμέρας τό σωτήριο αυτό· άναγγέλουσα έν τοίς έθνεσι την δόξαν αυτού, έν πᾶσι τοίς λαοίς τά θαυμάσια αυτού» (Ψαλμ. 95).

Άς δεηθοόμε «ό Θεός πάσης χάριτος, ό καλέσας ύμάς εις την αίώνιον αυτού δόξαν έν Χριστώ Ίησού όλίγον παθόντας, αυτός καταρτίσει ύμάς, στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει· αύτώ ή δόξα και τό κράτος εις τούς αιώνας τών αίωνων· άμήν» (Α΄ Πετρ. 5:10,11).

† ό Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαίος, Πρόεδρος

† ό Άλεξανδρείας Θεόδωρος

- † ὁ Ἱεροσολύμων Θεόφιλος
- † ὁ Σερβίας Εἰρηναῖος
- † ὁ Ρουμανίας Δανιήλ
- † ὁ Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου Χρυσόστομος
- † ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Ἱερώνυμος
- † ὁ Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας Σάββας
- † ὁ Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας Ἀναστάσιος
- † ὁ Πρέσοβ καὶ πάσης Τσεχίας καὶ Σλοβακίας Ραστισλάβ

Ἀντιπροσωπεία Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου

- † ὁ Καρελίας καὶ πάσης Φιλλανδίας Λέων
- † ὁ Ταλλίνης καὶ πάσης Ἑσθονίας Στέφανος
- † ὁ Γέρων Περγάμου Ἰωάννης
- † ὁ Γέρων Ἀμερικῆς Δημήτριος
- † ὁ Γερμανίας Αὐγουστῖνος
- † ὁ Κρήτης Εἰρηναῖος
- † ὁ Ντένβερ Ἡσαΐας
- † ὁ Ἀτλάντας Ἀλέξιος
- † ὁ Πριγκηποννήσων Ἰάκωβος
- † ὁ Προικοννήσου Ἰωσήφ
- † ὁ Φιλαδελφείας Μελίτων
- † ὁ Γαλλίας Ἐμμανουήλ
- † ὁ Δαρδανελλίων Νικήτας
- † ὁ Ντητρόϊτ Νικόλαος
- † ὁ Ἁγίου Φραγκίσκου Γεράσιμος
- † ὁ Κισάμου καὶ Σελίνου Ἀμφιλόχιος
- † ὁ Κορέας Ἀμβρόσιος
- † ὁ Σηλυβρίας Μάξιμος
- † ὁ Ἀδριανουπόλεως Ἀμφιλόχιος

† ὁ Διοκλείας Κάλλιστος

† ὁ Ἱεραπόλεως Ἀντώνιος, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Οὐκρανῶν Ὁρθοδόξων ἐν ΗΠΑ

† ὁ Τελμησοῦ Ἰώβ

† ὁ Χαριουπόλεως Ἰωάννης, ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας τῶν ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ Ὁρθοδόξων Παροικιῶν Ρωσικῆς Παραδόσεως

† ὁ Νύσσης Γρηγόριος, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Καρπαθορρώσων Ὁρθοδόξων ἐν ΗΠΑ

Ἀντιπροσωπία Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας

† ὁ Γέρων Λεοντοπόλεως Γαβριήλ

† ὁ Ναϊρόμπι Μακάριος

† ὁ Καμπάλας Ἰωνᾶς

† ὁ Ζιμπάμπουε καὶ Ἀγκόλας Σεραφεῖμ

† ὁ Νιγηρίας Ἀλέξανδρος

† ὁ Τριπόλεως Θεοφύλακτος

† ὁ Καλῆς Ἐλπίδος Σέργιος

† ὁ Κυρήνης Ἀθανάσιος

† ὁ Καρθαγένης Ἀλέξιος

† ὁ Μουάνζας Ἱερώνυμος

† ὁ Γουϊνέας Γεώργιος

† ὁ Ἑρμουπόλεως Νικόλαος

† ὁ Εἰρηνουπόλεως Δημήτριος

† ὁ Ἰωαννουπόλεως καὶ Πρετορίας Δαμασκηνός

† ὁ Ἄκκρας Νάρκισσος

† ὁ Πτολεμαΐδος Ἐμμανουήλ

† ὁ Καμερούν Γρηγόριος

† ὁ Μέμφιδος Νικόδημος

† ὁ Κατάγκας Μελέτιος

† ὁ Μπραζαβίλ καὶ Γκαμπόν Παντελεήμων

† ὁ Μπουρούντι καὶ Ρουάντας Ἰννοκέντιος

- † ὁ Μοζαμβίκης Χρυσόστομος
- † ὁ Νιέρι καὶ Ὁρους Κένυας Νεόφυτος

Ἀντιπροσωπεία Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων

- † ὁ Φιλαδελφείας Βενέδικτος
- † ὁ Κωνσταντίνης Ἀρίσταρχος
- † ὁ Ἰορδάνου Θεοφύλακτος
- † ὁ Ἀνθηδῶνος Νεκτάριος
- † ὁ Πέλλης Φιλούμενος

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Σερβίας

- † ὁ Ἀχρίδος καὶ Σκοπίων Ἰωάννης
- † ὁ Μαυροβουνίου καὶ Παραθαλασσίας Ἀμφιλόχιος
- † ὁ Ζάγκρεμπ καὶ Λιουμπλιάνας Πορφύριος
- † ὁ Σιρμίου Βασίλειος
- † ὁ Βουδιμίου Λουκιανός
- † ὁ Νέας Γκρατσάνιτσας Λογγίνος
- † ὁ Μπάτσκακας Εἰρηναῖος
- † ὁ Σβορνικίου καὶ Τούζλας Χρυσόστομος
- † ὁ Ζίτσης Ἰουστίνος
- † ὁ Βρανίων Παχώμιος
- † ὁ Σουμαδίας Ἰωάννης
- † ὁ Μπρανιτσέβου Ἰγνάτιος
- † ὁ Δαλματίας Φώτιος
- † ὁ Μπίχατς καὶ Πέτροβατς Ἀθανάσιος
- † ὁ Νίκσιτς καὶ Βουδίμλιε Ἰωαννίκιος
- † ὁ Ζαχουμίου καὶ Ἐρζεγοβίνης Γρηγόριος
- † ὁ Βαλιέβου Μιλούτιν
- † ὁ ἐν Δυτικῇ Ἀμερικῇ Μάξιμος
- † ὁ ἐν Αὐστραλία καὶ Νέα Ζηλανδία Εἰρηναῖος

- † ὁ Κρούσεβατς Δαυῖδ
- † ὁ Σλαυονίας Ἰωάννης
- † ὁ ἐν Αὐστρία καὶ Ἑλβετία Ἄνδρέας
- † ὁ Φραγκφούρτης καὶ ἐν Γερμανία Σέργιος
- † ὁ Τιμοκίου Ἰλαρίων

Ἀντιπροσωπία Ἐκκλησίας Ρουμανίας

- † ὁ Ἰασίου καὶ Μολδαβίας καὶ Μπουκοβίνης Θεοφάνης
- † ὁ Σιμπίου καὶ Τρανσυλβανίας Λαυρέντιος
- † ὁ Βάντ, Φελεάκ καὶ Κλούζ καὶ Κλούζ, Ἄλμπα, Κρισάνας καὶ Μαραμοῦρες Ἄνδρέας
- † ὁ Κραϊόβας καὶ Ὀλτενίας Εἰρηναῖος
- † ὁ Τιμισοάρας καὶ Βανάτου Ἰωάννης
- † ὁ ἐν Δυτικῇ καὶ Νοτίῳ Εὐρώπῃ Ἰωσήφ
- † ὁ ἐν Γερμανία καὶ Κεντρικῇ Εὐρώπῃ Σεραφεῖμ
- † ὁ Τιργοβιστίου Νήφων
- † ὁ Ἄλμπα Ἰούλια Εἰρηναῖος
- † ὁ Ρώμαν καὶ Μπακάου Ἰωακείμ
- † ὁ Κάτω Δουνάβεως Κασσιανός
- † ὁ Ἄραντ Τιμόθεος
- † ὁ ἐν Ἀμερικῇ Νικόλαος
- † ὁ Ὀράντεα Σωφρόνιος
- † ὁ Στρεχαῖας καὶ Σεβερίνου Νικόδημος
- † ὁ Τουλσέας Βησσαρίων
- † ὁ Σαλάζης Πετρώνιος
- † ὁ ἐν Οὐγγαρία Σιλουανός
- † ὁ ἐν Ἰταλία Σιλουανός
- † ὁ ἐν Ἰσπανία καὶ Πορτογαλία Τιμόθεος
- † ὁ ἐν Βορείῳ Εὐρώπῃ Μακάριος
- † ὁ Πλοεστίου Βαρλαάμ, Βοηθός παρὰ τῷ Πατριάρχει

† ὁ Λοβιστέου Αἰμιλιανός, Βοηθός παρά τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Ριμνικίου

† ὁ Βικίνης Ἰωάννης Κασσιανός, Βοηθός παρά τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ ἐν Ἀμερικῇ

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Κύπρου

† ὁ Πάφου Γεώργιος

† ὁ Κιτίου Χρυσόστομος

† ὁ Κυρηνείας Χρυσόστομος

† ὁ Λεμεσοῦ Ἀθανάσιος

† ὁ Μόρφου Νεόφυτος

† ὁ Κωνσταντίας - Ἀμμοχώστου Βασίλειος

† ὁ Κύκκου καὶ Τηλλυρίας Νικηφόρος

† ὁ Ταμασοῦ καὶ Ὁρεινῆς Ἡσαΐας

† ὁ Τριμυθοῦντος καὶ Λευκάρων Βαρνάβας

† ὁ Καρπασίας Χριστοφόρος

† ὁ Ἀρσινόης Νεκτάριος

† ὁ Ἀμαθοῦντος Νικόλαος

† ὁ Λήδρας Ἐπιφάνιος

† ὁ Χύτρων Λεόντιος

† ὁ Νεαπόλεως Πορφύριος

† ὁ Μεσαορίας Γρηγόριος

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Ἑλλάδος

† ὁ Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου Προκόπιος

† ὁ Περιστερίου Χρυσόστομος

† ὁ Ἡλείας Γερμανός

† ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Ἀλέξανδρος

† ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος

† ὁ Διδυμοτείχου, Ὁρεστιάδος καὶ Σουφλίου Δαμασκηνός

† ὁ Νικαίας Ἀλέξιος

† ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἀγίου Βλασίου Ἱερόθεος

- † ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας Εὐσέβιος
- † ὁ Καστορίας Σεραφεῖμ
- † ὁ Δημητριάδος καὶ Ἄλμυροῦ Ἰγνάτιος
- † ὁ Κασσανδρείας Νικόδημος
- † ὁ Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης Ἐφραίμ
- † ὁ Σερρών καὶ Νιγρίτης Θεολόγος
- † ὁ Σιδηροκάστρου Μακάριος
- † ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως Ἄνθιμος
- † ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως Βαρνάβας
- † ὁ Μεσσηνίας Χρυσόστομος
- † ὁ Ἰλίου, Ἀχαρνῶν καὶ Πετροπόλεως Ἀθηναγόρας
- † ὁ Λαγκαδᾶ, Λητῆς καὶ Ρεντίνης Ἰωάννης
- † ὁ Νέας Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας Γαβριήλ
- † ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Χρυσόστομος
- † ὁ Ἰερισσοῦ, Ἁγίου Ὀρους καὶ Ἀρδαμερίου Θεόκλητος

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Πολωνίας

- † ὁ Λούτζ καὶ Πόζναν Σίμων
- † ὁ Λούμπλιν καὶ Χέλμ Ἰβελ
- † ὁ Μπιαλύστοκ καὶ Γκντάνσκ Ἰάκωβος
- † ὁ Σιεμιατίσε Γεώργιος
- † ὁ Γκορλίσε Παῖσιος

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Ἀλβανίας

- † ὁ Κορυτσᾶς Ἰωάννης
- † ὁ Ἀργυροκάστρου Δημήτριος
- † ὁ Ἀπολλωνίας καὶ Φίερ Νικόλαος
- † ὁ Ἐλμπασάν Ἀντώνιος
- † ὁ Ἀμαντίας Ναθαναήλ
- † ὁ Βύλιδος Ἰάσσιος

Άντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Τσεχίας καὶ Σλοβακίας

† ὁ Πράγας Μιχαήλ

† ὁ Σούμπερκ Ἡσαΐας

† ὁ Ἑλβετίας Ἱερεμίας, ἐπί κεφαλῆς τῆς Πανορθόδοξου Γραμματείας τῆς Ἁγίας
καὶ Μεγάλης Συνόδου